

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiune

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Dorul după „libertate“ și „independență.“

În veacul al șapte-spredecelea s'a ivit în Anglia curentul așa numiților „liber-cugetători“. De odată cu acest curent s'a introdus ca un feliu de podobă de stil cuvintele, ce se aud astăzi atât de des: „liber“ și „independent“. Aceste cuvinte devenite astăzi espressioni predilecte pentru mulți oameni, cari scriu și-au luat inceputul în lumea literară din un curent anticreștinesc. Și deci ele merită, ca să fiă studiate, și să-le cunoșcem valórea și însemnătatea.

Adevérul este, că fie-care om pórtă în inima sa un sentiment și dor nesățios după libertate și independență. Sentimentul acesta se nasce de odată cu omul, îl-stěpănesce în întrégă viéta; și realizarea mult doritei stări de libertate și independență este, și forméză cea mai nobilă aspirațiune a omului. Când constatăm acéstă generală dorință și aspirațiune a omului, — așa ni-sě pare nouě, siliți sântem pre de altă parte să-amintim, — ca cheia, cu carea să putem deschide ușa, prin carea să trecem, și să ajungem la „libertate și independență“ este greu de aflat, și fórte greu de manuat. Cel puțin așa ni-se presentéză lucrul, după cele ce vedem, că s'au petrecut, și se petrec în lume chiar din timpul, de când s'au ivit așa numiții „liber-cugetători“. Curentul așa numiților „liber-cugetători“ este curent anticreștinesc, și cu el, și după el se ivesc în lume și alte curente de asemenea natură, și în rezultate, în consențență astăzi se vede, — că tóte aceste curente nu numai că n'au ajutat, și n'au putut ajuta omului dorul de-a-și realiza o stare de „libertate“ și „independență“; ci tocma din contră au împedecat, și împedecă pre om în mersul său na-

tural spre „libertate“ și „independență“. Și cutezăm a afirma, că chiar ómenii, cari dic, și póte că și cred despre sine, că sunt „liberi“ și „independenți“ — ajung, și sěmt mai puțin starea de „libertate“ și „independență“.

Acéstă stare póte să-ni-sě pară ori cu nepu-putință, ori cel puțin grea de înțeles. Și totuși este așa. Ne-am deprins adevcă noi ómenii să-folosim de multe ori espressionile: „liber ca peșcele în apă, ca pasărea în sbor, ca leul în pustiile Africii“ și alte espressioni de asemenea natură. Dar dacă vom esamina lucrul mai de aprópe, vom vedé, și ne-vom convinge, că nu este adevérat ceea ce credem, și dicem; și nici pasărea în sbor, nici peșcele în apă, nici leul în pustiile Africii nu să bucură de libertatea, care li-o ascriem noi, cel puțin ru în ace-eași măsură, în carea li-o ascriem noi. Din contră și aceste vietăți sânt dependente de o mulțime de factori și împrejurări, și în prima linie de propria lor natură. Se înalță d. e. vulturul falnic în aer, și póte că nouě celor ce ne uităm la el, adese-ori ni-se pare, că se desmórdă, și se rěsfață, mândru de forțele cu carele, el, regele pasărilor, este înzestrat, — și el în loc de aceea, ce-i atribuim noi, să înalță, ca să-și caute pradă, și să facă vre o victimă, pentru-că și viéta și desvoltarea lui pendentă este de o mulțime de factori și împrejurări. Și dacă ar poté să-ne vorbescă, numai el singur ar poté să-ne spună, câte peripeții și necazuri întâmpină în lupta sa pentru esistență și viéta.

Omul nu este o vietate, ca alte vietăți din lume. El este zidit și trăescce pre acest pământ, ca să stěpănescă pământul, și să domnescă preste tot ce esistă pre pământ.

Chiar această înaltă pozițiune, ce o-ocupă omul pre acest pământ il-face să-fie depedent de un număr nesfârșit de factori și împrejurări în lupta sa pentru existență și dezvoltare.

Sîntem dependenți noi ómenii de împrejurările climatice, de pozițiunea locului, în carele ne aflăm, de productivitatea pământului, pre carele il-locuim, de frig și de căldură, și preste tot de împrejurările climatice, în cari trăim, și cari tóte au hotărîtore influință asupra stării nóstre, asupra modului nostru de gândire și de traiu, și cari tóte influințază, și chiar ne prescriu în mod imperativ modul nostru de viață. Altcum trăiește, și póte să trăiescă omul, carele se găsește de exemplu la ecuator și în țările căldurose, altcum omul, carele trăește în zona stêmperată, și altcum cel ce se găsește la nordul globului pământului. Sîntem deci noi ómenii în prima liniă dependenți în modul nostru de traiu și neapărat și în modul nostru de gândire de împrejurările climatice, de împrejurările esterne, în cari ne găsim. De tóte aceste împrejurări negreșit, că trebuie să ținem cont, și să-ne întocmim după ele.

Alătura cu împrejurările climatice ni-se deschid, și ni-se arată o mulțime de factori și împrejurări, cari tóte au influință hotărîtore asupra nóstră. Dintre acestea numim : dispuséțiunile fizice și intelectuale, cari le aducem pre lume, virtuțile și defectele părinților nostri, creșterea, ce o-am primit în copilăria și în etatea unei, societatea, în carea trăim ca ómeni în etate, virtuțile și defectele neamului și poporului, căruia aparținem, trecutul și prezentul poporului, din carele facem parte, curentele bune, seau rele, cari stăpănesc timpul, în carele trăim, stăpănia și influința, ce o esercéză asupra nóstră biserica și literatura, aspirațiunile și dorințele, de cari sîntem conduși ca indiviși și ca membri ai corporațiunilor, din cari facem parte și altele multe.

În tot locul, ori unde ne aruncăm privirea, sêmțim deci, și vedem factori și împrejurări, de cari ne sêmțim, și faptice sîntem dependenți, și de cari trebuie să ținem cont. Și cu tóte acestea dorim și lucrăm, să-ne facem independenți de tóte; și dorul după libertate și independență este, și rămâne cea mai nobilă aspirațiune a omului în viață. Urméză deci neapărat, că întru a afla modul și calea, pre carea mergînd să putem realiza această nobilă aspirațiune, consistă taina și înțelepciunea vieții. Cu privire la această taină și înțelepciune de viață esperința ne

spune, și ne arată dîlnic faptul : că nu șcie, și nu se pricepe, să poruncască, și să stăpănescă omul, carele nu s'a deprins mai nainte se asculte și el de altul. Ținînd cont, precum trebuie să ținem noi, ómenii, de această împrejurare, carea ni-se impune, fiă prin fatalitate, fiă prin o ordine naturală, — calea spre „libertate“ și „independență“ o putem nimeri și afla numai deprinđîndu ne și impunîndu ne sêmțul de depedență dela factorii și împrejurările, de cari ne este atât de strêns legată viața și dezvoltarea, și mai cu seamă sêmțul de depedență de propria nóstră natură și de scopul, pentru carele trăim în lume. Fără de a înțelege și pătrunde pre deplin în ceea ce numim scopul vieții, omului li este cu neputință a nimeri și afla calea, carea póte duce pre om la libertate și independență. Chiar în punctul acesta însă întêmpină omul cea mai mare greutate. Natura omenescă și mai cu seamă scopul, pentru carele trăim în lume, privit și studiat numai cu puterile mărginite, de care dispune omul, numai cu armele, cu cari i-le pune la îndemână sciința omenescă este, și rămâne o cestiune nepenetrabilă, o taină nentelésă. Trebuie să căutăm esplicare afară de noi; ér această esplicare, istoria neamului omenesc ne este mărturie, nu o putem afla, decât numai în cuvîntul descoperit al lui Dumnezeu, în sfânta scriptură. Și învățatura principală carea reiese, și isvoréște din această carte a cărților este, că sciința și înțelepciunea omenescă consiste în prima linie : întru a-ne cunósce mai nainte de tóte la fie-care pas, ce-l facem în această viață, dependenți de voința lui Dumnezeu. „Frica Domnului este temelul înțelepciunii.“

Numai purcedînd dela sêmțul și consciința, că la fiecare pas al nostru sîntem dependenți de Dumnezeu, — putem să intrăm pre calea, pre carea ascultînd și urmînd învățăturile cuprinse în evangeliă, și sêvêrșind fapte și virtuți crestinesci, putem să ajungem la libertate și independență.

Acest sêmț de depedență de Dumnezeu l'au combătut însă, și il combat cu începere dela așa numiții „liber-cugetători“ tóte curentele anticrestinesci. Din această combatere au isvorit tóte necazurile și peripețiile vieții de astăzi. Tot din această combatere s'au născut greutățile, cari le întêmpină astăzi tóte confessiunile crestine întru propagarea cuvîntului lui Dumnezeu, greutăți, cari încep a deveni o sarcină greu de purtat și asupra bisericii și

poporului nostru. Deprins a fost, și este poporul român, să ducă o viață ideală, să fiă inspirat în modul său de gândire și acțiune numai de frica de Dumnezeu: și sântământul de dependență de Dumnezeu să-i fie stéua conducătoare în toate acțiunile sale. În acest sânt de dependență de Dumnezeu a aflat poporul nostru mângăiere în valurile viforose și fără de sfârșit ale trecutului său, precum și motivul pentru a-și căștiga cu muncă și chivernisélă creștinésă bunurile trebuinciose pentru a duce o viață cinstită. Sub scutul și inspirațiunea acestui viu și puternic sânt de dependență a luptat poporul român timp de un veac și jumătate gréua luptă contra încercărilor de calvinizare. Tot cu acésta neînșelătoare armă a sântului de dependență față de Dumnezeu a portat, și pórtă până în ziua de astăzi poporul nostru luptă contra tuturor încercărilor de a-l înstreina de biserică și legea strămoșésă.

În punctul acesta poporul român a desvoltat, și dovedit o putere de resistință aprópe fără seamán, în istoria popórelor. Pentru orientare amintim aici după manuscriptul contelui Mikó Imre, aflător în biblioteca museului din Cluj, următorul cas, și anume: la anul 1746, când nobilii romano-catolici din Ardel voieau să siléscă chiar și prin forță poporul, să trecă la unire sub cuvânt, că Împărătesa Regina de atunci, o-ar fi cerénd acésta, — într'un sat din comitatul Uniădorii s'a întâmplat casul, că voind a prinde pre un român, și a-l sili să trecă la unire, acesta a răspuns; „puteți cere, ca să ies din țéră, puteți să-mi luați țundra de pe mine, că am cășcigat'o pre pământul reginii, poteți să-mi luați și cămașa, vă dau și corpul mieu, însă asupra sufletului mieu poruncesce numai Dumnezeu“.

Tot sub inspirațiunea sântului de dependență față de Dumnezeu luptăm și în contra curentelor anticreștine de astăzi. Tóte aceste curente, se vede astăzi în mod neîndoios, conduc de regulă la materialism, ér omul cădút în materialism este sclav materiei, și nici odată nu mai póte fi stépán preste sine, ci stépánit este curat numai de bunurile materiale, pentru cari trăesce în lume. Este asemenea sgărcitului, carele adună bani, nu ca să-și facă sieși, seau altora bine, ci unica plăcere o sânté, când își numără banii, și când vede, că i-se înmulțesc. Un ast-feliu de om este lipsit pentru totdeauna de ori-ce bucuriă ideală, și póte să devină o adevărată calamitate pentru societatea, în carea trăesce.

La materialism conduc deci tóte ideile, ce se propagă în afară de cadrul evangheliei și bisericii creștine. În luptă cu acest materialism se vede, și se cunósce valórea cea neprețuită a credinții creștine. Ea conduce pre om la libertate și independență, ér curentele contrare creștinismului la sclăvia. Se sânté astăzi în mare măsură acésta sclăvia la tóte popórele în diferite forme, și anume: că sclăvie a capitalului, ca sclăvie a modei, ca sclăvie a unui mod de traiu mai castisitor, decât ajung venitele nóstre, ca tirăniă de vorbe, ca tirăniă așa numitei opinii publice, ca tirănie a spiritului timpului și altele. Tóte aceste soiuri de sclăvia conturbă, și năpastuiesc viața și desvoltarea tignită a indiviđilor și popórelor, și anume și a aceloră, cari se găsesc în stare bună. În măsură mult mai mare apasă însă asupra nóstră, cari și ca indiviđi și ca popor ne găsim în grele condițiuni de viață. Calea, pre carea mergénd, să fim în stare se ne emancipăm de diferitele forme, în care se manifestéză acésta sclăvie, este numai una: credința în Dumnezeu și alipirea nóstră de biserică strămoșésă.

Ideile și curentele greșite ale timpului conduc pre ómeni și popóre la sclăvia, ér credința în Dumnezeu la libertate și independență.

Faptul acesta, așa credem noi, ne impune noué, preoților, și în genere bisericii și poporului nostru datorința, ca să fim cu tótă priveghiărea, ca să întârim poporul nostru în credința strămoșésă, și să nu lăsăm se-strébată în inima lui invěțături, și curente greșite, cari să-i conturbe viața lui ideală creștinésă remasă noué din bătrâni ca cea mai scumpă moscenire.

Din casa magnaților.

Vineri în 5/17 Decembre s'a pertractat în casa magnaților proiectul de lege despre numele comunelor și a altori locuri. Cu acésta ocaziune s'au prezentat toți trei Prea Sântiții prelați ai bisericii ortodoxe române și anume Excelenția Sa I. P. Sântitul Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul, Prea Sântia Sa părintele Episcop al Aradului Ioan Mețianu și Prea Sântia Sa părintele Episcop al Caransebeșului Nicolae Popea, spre a-și face datorința dictată de interesele bisericii în fruntea căreia stau. Din incidentul, că membrii episcopatului sərbesc și a celui gr.-cath. român lipseau, Excelenția Sa I. P. S. Metropolitul nostru a propus în casa

magnaților, ca proiectul de lege să se ia de astădată dela ordinea Țilei motivându-și această propunere în următorul mod :

„*Exelenția Voastră, Domnule Președinte ! Ilustră casă de Magnați !* — Proiectul de lege pus la ordinea Țilei, este fără îndoială de mare însemnătate nu numai din punctul de vedere al administrației publice, ci și pentru-că dispozițiile lui fac mari restricțiuni în folosirea limbilor nemaghiare, garantată în așa numita lege pentru naționalități.

Dacă mă uit împrejur, trebuie să observ, că astăzi suntem prezenți numai foarte puțini în casa magnaților. De ne am număra, am afla, că casa nu este capabilă de a lua concluziuni valide ; eu însă nu poftesc să ne numărăm, ci vin cu rugarea respectuoasă, ca în considerare, că astăzi lipsesc aici mulți din acei membri ai casei magnaților, care de bună seamă se interesează în măsură mare de acest proiect de lege, — se ia proiectul acesta dela ordinea Țilei de ași, și pentru petrectarea lui să se ficeze un termen mai acomodat, cu atât mai ales, pentru-că acela a făcut deja impresiuni foarte neplăcute asupra unei anumite părți a populației nemaghiare, înțeleg deosebi pre românii și sașii ardeleni.

Abia vor fi 8 Țile, de când proiectul acesta de lege fu petrectat în casa reprezentanților, și etă că este deja pus pe ași și aici la ordinea Țilei, în timp așa de scurt, încât nici chiar episcopii greco-orientali români, cari ocașional sunt prezenți, n'au putut să studieze mai cu pătrundere acest proiect de lege.

Nu e bine să ne grăbim așa tare cu lucrul acesta, și nu e bine să se improvizeze o astfel de lege, care ar avea de urmare nemulțumiri din partea multora ; de aceea rog pe Ilustră casă a magnaților din nou, să ia pentru acum dela ordinea Țilei acest proiect de lege și să pună petrectarea lui pe un termen în tot cazul mai corăspunătoriu, bună-ora pe Ianuarius sau Februarium.

După Exelenția Sa, ministrul de interne d n ul Perczel luând cuvântul în calitate de ministru de resort declară, că a lua proiectul acum dela ordinea Țilei ar însemna după părerea dănsului, a potența agitațiunea și anmositatea deșteptate din acest incident, și cere ca proiectul să se petrecteze imediat.

După acesta luă cuvântul Prea Sântitul Episcop al dieceșei Aradului Ioan Meșianu și declară, că să alătură la propunerea de amânare a Exelenției Sale Metropolitanului Miron Romanul.

Acastă declarațiune o face și Prea Sântitul Episcop al dieceșei Caransebeșului Nicolau Popoa.

Punându-se propunerea Exelenției Sale Metropolitanului nostru la vot, aceea întrunește numai voturile arhierilor ortodocși români, deci cade, și i-

mediat se pune la ordinea Țilei desbateră specială asupra proiectului după paragrafi.

Exelenția Sa Metropolitanul Miron Romanul cere aprăpe la fie-care paragraf cuvântul și propune mai multe modificări, ștergeri ori amandamente la proiectul comisiunei.

Ministrul ia totdeauna după Exelenția Sa cuvântul și pe cele mai esențiale, cari tind a apăra și scuti drepturile naționalităților nemaghiare, și a feri limbele lor de influența vătămătoare a proiectului din cestiuine, să încercă a-le combate ; ér două amandamente mai neesențiale le primește.

La §. 1. carele sună : Din punct de vedere de stat fie-care comună numai un nume oficial pôte avé. Folosirea oficială a altor numiri usitate în ținuturi singulare să concedere între marginile acesteilegi.

Exelenția Sa face propunerea, că acest §. să se schimbe și pretinde o stilisare mai lămurită, ast-feliu ca între restricțiunile legii presente să se admită folosirea oficială a numirilor ce obvin în limba provincială a diferitelor ținuturi locuite de naționalități.

Ministrul Perczel afirmând, că ceea-ce dorește Exelenția Sa este cuprins în §§-i ulterioeriori, cere și casa de sus cu escepțiunea arhierilor ortodocși români, primește §. 1 în stilisarea originală.

La §-i 2 și 4, unde ministrul se autorisează a schimba numele comunelor, Exelenția Sa a propus a să adauge cuvântul „ oficial “. Adausul acesta a fost primit și de casa magnaților, și este de însemnătate prin restringerea guvernului la statorirea numirilor „ numai în afaceri oficiale “.

La partea a două a §. 2 din proiect, carea sună :

Ministrul de interne își eserciază acest drept cu ascultarea comunelor concernente și a adunării generale municipale. între marginile trase prin §. 1 al legii presente, precum și prin interesele generale a-le țării, și cu posibila considerare a dorinții comunelor interesate.

Exelenția Sa propune ștergerăa cuvintelor tipărite cu litere răire. Ștergerăa o motivează cu presupunerea și temerea, că acele cuvinte pot cuprinde o intențiune departe ducătoare, de óre-ce în patria noastră mai ales în deceniile din urmă numai interesele generale a-le țării poliglote nu se iau în considerare ; ci din contră guvernul va înțelegere sub interesele țării, de sigur interesele unei singure rase, a celei maghiare. Ștergerăa acelor cuvinte era deci favorabilă adevăratelor interese a-le țării, și în special nouă nemaghiarilor.

La p. 5 din §. 4 carele sună :

La toate dispozițiunile, cari sunt necesare spre executarea legii prezente spre acel scop, ca numele de comune și de alte locuri statorite cu autenticitate publică să se lățească cât mai în general și să devină tot mai exclusive nu numai în usul oficial, ci și în referințele sociale.

Exelenția Sr propune, ca partea tipărită cu litere rărîte să rămână peste tot afară, având legea a să mărgini ér nu a să estinde și a intra până și în referințele interne a-le vieții sociale. Propunerea acésta însă nu s'a primit.

O însemnată modificare a propus Exelenția Sa Metrop'itul Miron Romanul și la §. 5 din proiect, carele privește corespondența bisericilor și a comunelor, cari au dreptul a coresponda în limba naționalității ce le compun.

Exelenția Sa — tinđend la asigurarea acestui drept cu toate consecințele — propune, ca în casurile acelea, când actele etc. sunt redactate în limba statului să se foloséscă numai numirea oficială a comunelor ; ér dacă actele etc. sunt redactate în una din limbile ce se folosesc în diferitele ținuturi a-le țării, atunci să-se foloséscă și numirile comunelor corespunđătoare limbei respective. Exelenția Sa motivează amandamentul acesta cu drepturile garantate comunelor și bisericilor prin legea naționalităților. Comunele pot avé ca limbă protocolară o limbă a unei naționalități din țără. Acestea au dreptul de a coresponda cu autoritățile comitatense în limba respectivă, dacă ea este și la comitat limbă protocolară. Aceste drepturi se estind și asupra bisericilor autonome. Fiind deci actele redactate în una din limbile provinciale, și numirea comunelor din dat trebuie să fie în limba respectivă, căci datul este o parte întregitoare a actului întreg.

Tot la acest §. contele Andrásy Aladár propune a să lăsa afară din text cuvântul „bisericesc“.

Punédu-se la vot propunerea Exelenției Sale sprijinită fiind numai de arhierii ortodocși români, cade și §. 5 să primește cu escluderea cuvântului „egyházi“, și prin acésta rămâne probabil neatins dreptul bisericeii de a numi comunele în afacerile ei în limba națională — avénd a-sé folosi numirea oficială numai în corespondențele ei cu organele statului și cele administrative.

După acésta preș-dintele declară proiectul de primit și în desbaterea specială.

(După „Telegraful Român“)

Despre jertfă.

Jertfa este un act religios, în care noi separăm și nimicim din averea noastră un dar, în semn, că abdicem de întrebuintarea lui și îl redăm lui D-đeu. În acest act consistă recunoșterea, că noi tot ce posedem, am primit dela D-đeu, și deci pentru acésta îi suntem datori cu contra serviciu.

Un nou motiv de îndatorire pentru aducerea de jertfe din partea omului constă în căderea sa în păcatul original : după-ce omul în urmarea acestui păcat a refuzat a asculta de D-đeu cum să cuvine, are jertfa tot-odată și scopul împécării și al penitenței. De când adecă el și-a întors inima spre lucruri create, fie-care renunțare dela ast-feliu de lucruri este împreunată cu luptă și durere și jertfa este de atunci îmbinată cu predominare peste sine și pocăință.

Jertfa este un element al religiunii naturale. Fie-care popor, cu ori-ce organizație religioasă, își are jertfa și preoțimea sa. Dar și în religiunile păgâne iese la iveală conceptul împécării prin jertfă, deci conștiența de păcat și frica de un D-đeu sfânt. Religiunile păgâne nu numai că au cunoștință de jertfe foarte prețioase, a căror sacrificare presupun un dezvoltat sentiment religios, dar în cea mai înaltă formă a conceptului despre jertfă, adecă în jertfa de om s'a conservat ideia, că numai în sacrificarea omului însuș, în nimicirea singerosă a-lui consistă o împécare satisfăcătoare a omenimei cădute cu D-đeu. Pe acésta cugetare a împécării să basează și pedeapsa de mörte.

Forma corectă a jertfei trebuie s'o reducem la o descoperire a voinței d-đești. D-đeu, căruia îi aparțin toate lucrurile, și dela dreptatea căruia omul a cădut prin păcat cu totă ființa sa, ne-a arétat modul de jertfă plăcut sie-și și suficient pentru împécare. Deja în Testamentul vechiu a cerut D-đeu jertfe mari și grele ; cu toate acestea în loc de a pretinde singele omului păcătos, s'a îndestulit cu sângele animalelor jertfite. Acésta îndestulare însă cu singele animalelor avea valóre numai pe baza presupunerii unei jertfe mai bune și singură adevărate, a cărei simboie erau jertfele Test. vechiu. Prefigurau pe mijlocitoriul și răscumpărătorul nostru Isus Christos, unica jertfă adevărată și bineplăcută lui D-đeu ; și precum jertfa de mörte care prefigura pe Christos a devenit centrul întregului op de mântuire, tot ast-feliu este centrul cultului divin creștin jertfa, care se săvêrșeste la sta liturgie. Acésta este de acum înainte unica jertfă, carea să săvêrșeste într'un act formal al cultului divin ; datorința religioasă nu pretinde dela creștini altă jertfă, decât aceea care este stabilită de către biserică, prin participarea la jertfa euharistică.

Pășind Mântuitorul Christos ca mijlocitoriul nostru înaintea tronului lui D-đeu, ne reprezintă

și garantează tot-odată despre dispozițiunea noastră internă spre jertfă și pocăință. Mântuitorul Christos influențează prin grația sa asupra dispoziției noastre, și pe baza acesteia ne mijlocește iertare dela Tatăl. Precum D-țeu numai cu aceia se pôte împăca, cari din partea lor au cerut împăcarea, deci cari în internul lor s'au pocăit, tot asemenea și rugăciunile și întervenirea Mântuitorului Christos, numai pentru aceia are valoare, cari prin dispoziția lor internă și-au făcut pe Christos de mandatarul lor. Christos nu se pôte întrepune pentru aceia, cari prin necăința lor îl neagă. Trebuie deci, ca la jertfa adusă odată pentru totdeauna de Mântuitorul Christos prin scump singele său, să concurgă și jertfa cea subiectivă și internă a omului, ca ast-feliu împăcarea să se întempe; adică omul trebuie să se pătrundă de ast-feliu de intențiuni și sentimente, prin cari Fiul lui D-țeu în locul nostru s'a adus pe sine însuș jertfă; să cere și dela noi ca în internul nostru să ne unim cu jertfa lui Christos. Acastă uniune internă se îndeplinește și documentează érași prin diferite acte externe, cari în înțeles mai larg și impropriu se numesc jertfe, primesc însă caracterul propriu al jertfei, dacă se îndeplinesc cu adevărate sentimente de jertfă. Inactivarea simțului de jertfă primește prin lucrări externe deasemenea un dar, prin care renunțăm la lucrurile noastre proprii, dar acest dar se deosebește de forma jertfei anticreștine prin aceea, că prin el obiectele jertfei nu se mai nimicesc, și ast-feliu nu se mai detrag din serviciul omenimei, ci sunt consacrate trebuințelor ei.

Jertfe în acest înțeles sunt așa de multe, cât de multe sunt lucrurile pe cari le putem pune în serviciul iubirei și al vieții creștine; și acestea nu sunt numai bunuri externe materiale, ci și însaș ființa și viața noastră pe care în lumea acăsta o punem la dispoziția lui D-țeu și a scopurilor lui.

După spiritul evangheliei și praxa bisericeii există cu deosebire două moduri de proprie jertfire bineplăcută lui D-țeu.

1. Jertfirea cu privire la ordinațiunile d-țeești consistă în aceea, ca noi dispozițiunile și întemplările grele, sau creștinește vorbind, crucea noastră să o primim și suportăm, supunându-ne voința noastră proprie voinței lui D-țeu. Prin suportarea devotată a crucei și a durerilor vor deveni acestea o anumită avere de care noi dispunem și pe care prin un act de sacrificiu îl putem uni cu jertfa Mântuitorului Christos spre împăcare și pocăință.

Caracteristica crucei este, că este grea și noi simțim durere, că omul natural se ridică contra ei și isbucnește în protestări. Crucea până când o purtăm nu pôte fi dulce, căci alt-feliu n'ar fi cruce. O parte esențială a meritului Mântuitorului nostru consistă în aceea, că suferințele și mórtea erau mai amare, și că sufletul lui era întristat până la mórte. 1)

1) Matei 26, 37, 38.

Dacă însuș Mântuitorul Christos cu sufletul întristat s'a rugst de Tatăl său cel ceresc, ca se treacă de a el păharul, și dacă el însuș de pe cruce ș'a deschis gura spre tânguire, atunci și învățaceilor săi trebuie să le fie permis a afla crucea grea, a se tângui și a se ruga pentru delăturarea durerilor. Condițiunea de a suporta durerile cu bucurie, este mai puțin un paradox și pôte însemna, că mai mare decât simțirea durerii să fie simțirea mângăierii, că D-țeu în dureri la ai săi le stă în ajutoriu. Simțul creștin de jertfă nu eschide rugăciunea despre eliberarea suferințelor, dacă acastă rugăciune sună ca rugăciunea Mântuitorului Christos în grădina Getsimani: „Să nu se întempe voia mea, ci a ta“.

Doctrina asceticeii de a dori suferințele și a ne ruga lui D-țeu pentru d-a trimite dureri asupra noastră, încă aparține paradoxei. Durerea ca atare este mai mult decât examinare, este cercare; noi nu putem fi înainte asigurați, că o vom puté-o suporta. Din contră cu siguranță putem aștepta, că durerile și necazurile trimise de providința d-țească, încă vor fi însoțite de grații și mângăeri satisfăcătoare, dacă le vom suporta cu adevărat spirit de sacrificiu și ast-feliu în tot cazul ne vor puté servi spre fericire.

2. Jertfirea cu privire la lucrările libere se manifestează în atâtea forme, de câte-ori voim să ne supunem de bună voie voința noastră uneia mai înalte, și să o punem în serviciul obștesc; deci în referință la mărire în abnegare și umilință, în referință la libertatea lucrării în ascultare, în referință la plăcerile vieții în cumpătare și în facere de bine. Aici aparțin toate acele lucrări, cari determinează viața după sfaturile evanghelice, și trec peste stricta îndeplinire a datorințelor.

De modul prim de jertfă nu pôte fi dispensat nici un om. Fie-care stare pretinde acăsta în mod însemnat, și viața creștinului este o continuă povară și renunțare: „de voiesce cineva să vie după mine, să se lapede de sine, și să-și ia crucea sa și să-mi urmeze“. 2)

Jertfa de modul al doilea este dependentă dela condițiuni speciale, puse de însuș D-țeu, cu o misiune și descoperiri deosebite d-țeești, în urmarea căreia recunoștem, că o anumită prestare din partea noastră este amăsurată voinței d-țeești și dreptei ordini. Cine din propria sa voință voiește să facă un lucru mare, pôte prin acăsta să cadă și în rătăcire; totuș și aici are valoare principiul, că cine nu cutéză să sêvêrșescă un lucru mare, nici nu pôte aștepta un câștig mare; că D-țeu însă nici nu primește jertfa omenescă, fără de a o rêsplăti, și că voinței bune D-țeu îi va arăta calea cea dreaptă.

Zace în firea lucrului, că numai ast-feliu de jertfe sunt plăcute lui D-țeu, cari rêsar din inimă curată și smerită. Acăsta curățenie a sentimentelor trebuie să se facă prin aceea cunoscută, că împăca-

2) Matei 16, 24.

rea, care o căutăm cu D-zeu, s'o estindem și asupra celorlalți oameni. „De-ți vei aduce darul tău la altariu, și acolo îți vei aduce aminte, că fratele tău are ceva contra ta, lasă acolo darul tău înaintea altariului, și du-te mai întâi de te împacă cu fratele tău și atunci vino și adă darul tău.“³⁾

La cruce.

Naintea sfintei cruci,
Ție me 'nchin Cristóse!
De unde tu străluci,
Prin raze luminóse...

Crucea mă sfințește
Și apără de rele,
Ea mă mântuește
De culpele mai grele,

Crucea e mărirea,
La ângerii înălțați;
Ea e stăpânirea
La erarchi și împerați!

Crucea e decórea —
Bisericeii divine;
Ea e păzítórea
Omenimei creștine!

În dar vrea se-o spurce,
Ađi, lumea păcătóasă;
Căci ea ne conduce,
Pe calea norocóasă.

* * *

O, Isuse dulce!
Me închin dar umilit,
La sfânta Ta cruce,
Ce îmi dá raiul dorit! . . .

Chitighaz, 9/21 Decemvre, 1897.

Iosif-Ioan Ardelean.

D I V E R S E.

* *Adunare în Arad.* Pre Joia trecută a fost conchiămată aici în Arad o adunare de alegători români, Nepermițându-se însă din partea autorității orșenești ținerea adunării, alegătorii întruniți s'au folosit de ocaziune și s'au prezentat la Pre Sântia Sa, Dlu Episcop al Aradului Ioan Meșianu, spre ai mulțami pentru părintésca îngrijire, cu carea a apêrat și promovat totdeauna și la tóte ocaziunile interesele bisericii și poporului și în special pentru ai mulțami pentru întervenirea în casa magnașilor la desbaterea proiectului de lege referitoru la numele comunelor și a altor localități. Alegător și-au exprimat mulțumirea lor prin o cuvântare adresată Prea

Sântiei Sale de d-nul Dr. Vasiliu Luca ci. La acésta cuvântare răspundând Prea Sântia Sa, mulțamește celor prezenți pentru fiasca alipire și iubire ce i-se exprimă, și adaugă, că având încredere în D-zeu, ni-sé vor realiza tóte postulatele nóstre juste. După acésta cei întruniți au mers la biserica catedrală, unde părintele protopresciter Constantin Gurban asistat de preoții Constantin Popovici din Comlăuș și Augustin Beleş pin Șimand au oficiat doxologia pentru Maiestatea Sa Prea gloriosul nostru Impêrat și Rege apostolic *Francisc Iosif I.*

* *Himen.* D-nul Dr. Ioan Nemet avocat în Arad și-a încredințat de viitoare soție pe d-ra Iovanca Pavlovici din Pâncota. — Felicitările nóstre:

* *Preoți români otrăviți.* Din Marmația se comunică scirea despre un cas de otrăvire fôrte sensational. S'a întemplat adecă, că preotul român gr. cat. din comuna Cuhea (Konyha), în Maramureș, a comandat nu de mult un potir de aur printr'un agent al unui aurar din Baia mare. Preotul pusese condiția, ca potiru să fiă de aur, dându-i în schimb un potir vechiu de argint și 150 fl. bani. Preotul primi noul potir și începu să se folosescă de el la oficierea S-tei euharistii în biserică. După câte-va săptămâni însă observă, că ori de câte-ori bea din potir în decursul serviciului divin, vinul avea un gust neplăcut și era rêu la beut. Mai târziu preotul începu să se simtă rêu, ér acum e bolnav greu și stă sub cura medicului de cerc Dr. Szilagyi. Ne mai fiind preotul în stare să servescă în biserică, în 12, Decemvre n. c. fû chiămat să servescă în locul lui protopopul tractual Alexandru Gyenge. El încă o pățise cu potirul ca și preotul. După ce beu din potir, începu să simtă o durere mare la stomac și sé-l prindă ameteii încât abia a putut isprăvi cu liturghia. S'a constatat la urmă, că agentul, la care a fost comandat petirul și care făcea și negoț cu haine bisericesci, a comis o înșelătorie criminală. Potirul nu era de aur, ci de aramă ordinară, suflat numai cu o pătură fôrte subțire de aur. După folosire de câte-va săptămâni, pătura de aur s'a șters și a rămas arama, a căreia rugină a cauzat otrăvirea preoților.

* *Necrolog.* Nicolau Boșcain inv. în Bodeșci, în numele séu și al fiilor séi Elisa, Livia și Romul. Sever precum și a numéroșilor consăngeni, cu inima frântă de durere aduce la cunoștința tuturor consăngenilor amicilor și cunoșcuților încetarea din vieță a iubitei sale socii Teresia născ. Condoroși întemplată la 5/17 Dec. a. c. în anul 30 al vieții și 7 al fericitei căsătorii. Remași-le pămênțești a-le defunctei s'au petrecut la cele eterne din locuința parintésca din Bșebeș în cimiteriul gr. or. rom. de acolo, Dumineca în 7/19 Dec. a. c. petrecute fiind de un numeros public. Servitul funebru a fost oficiat de P. O. D. prot. Constantin Gurban însocit de 3 preoți și 8 învățăotri. Cântările funebrale le-a esecutat corul coaliat al plugarilor din Bodeșci și Cil. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvântată!

* *Din Bucovina.* Din Cernăuți sé vestese, că venerabilul consilier al consistoriului archidieceșan, dl.

³⁾ Matei 5, 23, 24.

Dr. Ioan Turcan, după activitate rodnică și binecuvântată în decurs de 54 de ani, s'a retras în pensiu. Din acest incident arhiepiscopul într'o scrisoare foarte călduroasă relevază meritele octogenarului consilier și-'și exprimă mulțumita sa și a diecesei pentru serviciile și sacrificiile din acest timp îndelungat.

* *Ciocnirea de trenuri la Sniatyn.* În 17 l. c. sér. a avut loc o ciocnire de trenuri la Sniatyn, în urma căreia — după știrile ziarelor galițiene — s'ar fi sfărâmat 18 vagoni și ar fi murit 5 persoane. Contrar acestei știri comunică direcțiunea căilor ferate de stat din Stanislau următoarele: În 17 l. c. s'au ciocnit la Sniatyn 2 trenuri de marfă, cu care ocaziune au suferit 2 locomotive și 9 vagoni mari daune. De-si din personal nu e nime mai grav rănit, totuși au primit unele persoane contuziuni mai mici. Se presupune, că această ciocnire s'a întâmplat în urma neprecauțiunii unui servitor al căilor ferate, care imediat înaintea sosirii trenului a schimbat șinele.

* *Echumarea lui Voltaire și Rousseau.* La Paris se lăți-se faima, că sicriurile lui Voltaire și Rousseau, cari sunt înmormențate în Pantheon, ar fi goale. În urma acésta, după cum se telegrafază din Paris, guvernul a dispus a se deschide sicriurile marilor bărbați. Cu ocaziunea acestei eshumări, capul lui Voltaire s'a aflat încă în stare bună și după constatarea lui Berthold, se-mână întru toate renumitei statue luate de Houdon. Și cosciugul lui Rousseau a fost desfăcut, dar aci s'a aflat numai un schelet.

* *Lacrima.* Nici fericirea cea mai mare, nici durerea cea mai adâncă, n'au cuvinte; numai lacrima, care lucește în ochi, spune drept și adevărat, ce se petrece în inimă. Buza vorbește fățarnic, ligușitor, un ris fals te poate înșela, însă un semn infalibil al iubirei adevărate, cordiale este lacrima. De ne luăm adio, atunci o lacrimă dice: „Rămâi sănătos“; la reîntorcere, cine ne poate ura: Bun venit, decât nu lacrima?

Ea ne este primul și ultimul pas în viață: la intrarea în lume ne salută o lacrimă în ochiul mamei; la părăsirea ei ne însoțesc lacrimile acelora, cari ne-au iubit. Fericit e omul, care poate plânge; lacrima poate fi cât de amară, ea va fi vecinic mângâiere pentru inimă. Intreit de plâns e omul ai cărui ochi rămân nesimțitori. Bucuria e mai dulce, când zîmbesc printre lacrimi, și durerea mai puțin amară când o acopere pânăză de lacrimi. După cum ploia și roua înviorăsc florile lăncede și câmpiile secetose, tot astfel și lacrima înviorăsc inimile măhnite ale omenilor. Cine nu cunoște această situație posomorită a durerii, când nu înmoe lacrima ochiul ardător, când plângem în adâncul sufletului?

Oh! rea sarcină e greutatea ascunsă, credința că singuri purtăm această durere. Ce bine de noi, când un fluviu de lacrimi ne ușurează inima, și tot odată sbră ne nesimțite, totă durerea reținută. Cu puteri noue ne ridicăm în urmă capul după astfel de lacrimi, și mângâierea însoțită de speranță, intră încet în inima noastră, încercată greu și rănită. Precum am primit totul dela un Dumnezeu al iubirei, așa primim și lacrima — și-ți mulțămesc ție din adâncul sufletului, oh! părinte divin, că ne-ai dat în această lume o măhnire dulce și binevenite rouă a inimii: lacrima.

CONCURSE.

În urmarea deciziei comitetului parochial din 4 Noemvre a. c. se publică concurs pentru stațiunea învățătorescă din Rădmănesci, cu următoarea dotațiune:

1) Salariu în bani gata 260 fl.; 2) 4 jugere de pământ livadă și arător 40 fl.; 3) Scripturistica 5 fl.; 4) Conferință 5 fl.; 5) lemne 19 metri, pentru școlă și învățător prețuite în 16 fl.; 6) la înmormențări unde va fi poftit 40 cr.; 7) Cuartir bun, cu grajd, șopru, cameră și grădină de 1/2 jugher. Ziua alegerii în 8 Ianuarie st. v. 1898. Alesul învățătoriu va fi un an de probă, și după aceea întărit definitiv. Observându-se și aceea că alesul va fi obligat a purta evidență despre soarta bisericească.

Recurenții se vor înfățișa în una din Dumineci și srbători în biserica din comună spre ași arăta desteritatea în tipic și cantul bisericesc

Recursele adresate comitetului parochial din Rădmănesci se vor trimite M. O. D. Adam Rosa inspector școlar în Leucuseci, cottul Caraș-Severin, p. Betlenhaza. Leucuseci în 4 Decembre 1897.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: ADAM ROSA, m. p. inspec. școlar.

—□—

Pentru împlinirea postului de învățător în comuna **Bodrogul vechiu**, se escrie concurs cu termen 30 de zile, pe lângă salar anual de 300 fl. în bani gata, cortel acomodat și grădină pentru legume

Reflectanții au ași trimite recursele conform dispușiunile din vigore P. O. D. presbiter Dr. Tr. Putici în Timișóra. Spre ași arăta desteritatea în cant și tipic au reflectanții să se presente în vre-o Duminecă ori srbători în s. monastire H. Bodrog. Conducătorii de cor vor fi preferiți.

Bodrogul-vechiu, 27 Octomvre 1897.

Archip Munteanu, m. p.

preș. com. par.

Cu consensul presb.: Dr. TR. PUTICI, m. p. inspec. școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școlă a II-a gr. or. rom. din opidul **Borosineu** prin acésta se escrie concurs cu termenul alegerii de 30 de zile, dela I-a publicare în organul oficio. „Biserica și Școlă.“

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: 1) 300 fl. în bani; 2) Pentru cuartir 60 fl.; 3) 8 stângini de lemne din care este a se încălzi și școlă; 4) Pentru curățitul școlii 15 fl.; 5) Conferințele 10 fl.; 6) Scripturistica 6 fl.

Reflectanții la acest post au să producă: Testimoniu de calificare și de limba maghiară. Reflectanții sunt rogati a se presenta în Sfta biserică din B.-Ineu, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Recursele astfel ajustate și adresate com. parochial din B.-Ineu, sunt a se substerne On. Domn. adm. protopopesc al tractului B.-Ineu Corneliu Ursuț în Seprós (Aradmegye).

Dat din ședința com. paroch. gr. or. rom. din B.-Ineu la 2/14 Noemvre 1897.

Ioan Moldovan, m. p.

George Feier, m. p.

notar.

președinte,

În conțelegere cu: CORNEL URSUȚIU, adm. prot. insp. școlar.